

Perustuslakivaliokunta

Hallituksen esitys laeiksi puoluelain sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys laeiksi puoluelain sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta (HE 73/2015 vp): Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty tarkastusvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavan aloitteen:

- Lakialoite LA 27/2015 vp Olli-Poika Parviainen vihr Lakialoite laiksi puoluelain 9 §:n muuttamisesta

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- tarkastusvaliokunta TrVL 4/2015 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ylitarkastaja Heini Huotarinen, oikeusministeriö
- hallitussihteeri Heidi Viitala, valtioneuvoston kanslia
- johtava lainsäädäntöasiantuntija Kaj von Hertzen, valtiontalouden tarkastusvirasto
- johtaja Markku Jokisipilä, eduskuntatutkimuksen keskus, Turun yliopisto
- professori Mikael Hidén
- ministeri Lauri Tarasti
- professori Veli-Pekka Viljanen

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi puoluelakia ja ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Puoluelain nojalla maksettavan valtionavustuksen (puoluetuki) käytön valvonta siirrettäisiin oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle. Puoluetukea voisi jatkossa saada eduskuntapuolueiden lisäksi puolue, joka saa vähintään kahden prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Puoluetukea saavaa puoluetta ei myöskään poistettaisi puoluerekisteristä, vaikka se ei olisi saanut kansanedustajapaikkaa kaksissa peräkkäisissä eduskuntavaaleissa.

Puoluelaista poistettaisiin säännös, jonka mukaan puoluetuen jakoperustetta tarkistetaan, jos vähintään puolet puolueen kansanedustajista luopuu edustamasta puoluetta eduskunnassa.

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus laajennettaisiin presidentinvaalissa tukiyhdistyksiin. Ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta europarlamenttivaaleissa laajennettaisiin koskemaan myös toista varaedustajaa.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä, lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, parantaa valvonnan puolueettomuutta ja edistää pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellista asemaa.

Ehdotettujen lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Lakialoite

Lakialoitteessa LA 27/2015 vp ehdotetaan, että puoluetukea jaettaisiin kaikille viimeisimpiin eduskuntavaaleihin osallistuneille ja niissä vähintään 0,5 prosenttia annetuista äänistä keränneille, puoluerekisteriin merkityille puolueille. Puoluetuen suuruus määräytyisi kullekin puolueelle suoraan suhteessa vaaleissa kerättyyn äänimäärään.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Eduskunta edellytti kannanotossaan 11.2.2014 tarkastusvaliokunnan mietinnön (TrVM 9/2013 vp) johdosta, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin ja selvittää vaali- ja puoluerahoitusta koskevat uudistamistarpeet. Oikeusministeriö asetti eduskunnan kannanoton johdosta parlamentaarisen työryhmän 21.11.2014 selvittämään vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistamista. Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus siitä, millä tavoin tarkastusvaliokunnan esittämät ja muut mahdolliset vaali- ja puoluerahoitusta koskevat kehittämissuositukset olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa. Työryhmän tuli arvioida myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston vuonna 2011 Suomelle antamien vaali- ja puoluerahoitusta koskevien suositusten toteuttamismahdollisuuksia ja tarvittaessa tehdä ehdotukset niiden toteuttamiseksi. Työryhmä luovutti yksimielisen mietintönsä oikeusministeriölle 22.4.2015 (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 29/2015).

Nyt käsitellyssä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset pohjautuvat edellä mainitun parlamentaarisen työryhmän ehdotuksiin, lukuun ottamatta hallitusohjelmakirjaukseen (Ratkaisujen Suomi, Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015) perustuvaa

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

puoluelain muutosehdotusta, jonka mukaan puoluetuen jakoperustetta ei tarkisteta, vaikka eduskuntavaalien välisenä aikana vähintään puolet jotakin puoluetta edustaneista kansanedustajista luopuisi edustamasta tätä puoluetta eduskunnassa.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää vaalirahoituslainsäädäntöä, lisätä vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, parantaa valvonnan puolueettomuutta ja edistää pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellista asemaa.

Valiokunta korostaa demokraattisen keskustelun moninaisuuden merkitystä sekä puolueiden ja ehdokkaiden saaman rahoituksen läpinäkyvyyden ja avoimuuden tärkeyttä. Avoimet ja rehelliset vaalit ovat toimivan länsimaisen demokratian kulmakivi. Keskeinen osa avoimuutta on, että äänestäjillä on mahdollisuus saada tietää, mistä puolueet tai muut ehdokkaita asettavat mielipidesuunnat ovat saaneet kampanjaansa merkittävää rahoitusta (ks. PeVM 2/2009 vp, s. 3). Tällainen avoimuus on myös omiaan vahvistamaan vaaleilla valittavien instituutioiden toiminnan yleistä hyväksyttävyyttä (ks. PeVM 3/2010 vp).

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Eduskunnan ulkopuolelle jäävien puolueiden aseman parantaminen

Esityksen tavoitteena on muun muassa edistää pientä kannatusta saaneiden puolueiden taloudellista asemaa. Tätä tavoitetta toteutetaan ehdottamalla puoluetuen laajentamista siten, että myös eduskunnan ulkopuolelle jäävät puolueet voisivat saada tukea, mikäli ne saavuttaisivat eduskuntavaaleissa vähintään kahden prosentin valtakunnallisen kannatuksen. Esityksen mukaan puoluetukea saavaa puoluetta ei myöskään poistettaisi puoluerekisteristä, vaikka se ei olisi kaksissa edeltäneissä vaaleissa saavuttanut edustajanpaikkoja.

ETYJ:n demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston vuonna 2011 Suomelle antamissa vaali- ja puoluerahoitusta koskevissa suosituksissa todetaan, että puoluetuen rajoittaminen vain eduskuntapuolueisiin on omiaan rajoittamaan demokraattista keskustelua ja moninaisuutta (suositus 8). Venetsian komission ja ETYJ:n puoluelainsäädäntöä koskevissa suuntaviivoissa pidetään hyvänä poliittisen moninaisuuden turvaamisen kannalta, jos julkisen tuen saaminen edellyttäisi vähäisempää kannatusta kuin edustajanpaikka parlamentissa.

Valiokunta katsoo, että puoluetuen ulottaminen myös eduskunnan ulkopuolisiin puolueisiin on demokraattisen keskustelun moninaisuuden ja äänestäjien valittavana olevien poliittisten vaihtoehtojen kannalta myönteinen asia. Vaalijärjestelmämme tuottaa erityisesti pienissä vaalipiireissä melko korkean piilevän äänikynnyksen, joka hankaloittaa kilpailuasetelmaa pienten puolueiden osalta yleisesti ja ensimmäistä edustajanpaikkaansa tavoittelevien uusien puolueiden osalta erityisesti.

Hallituksen esittämä kahden prosentin valtakunnallisen kannatuksen raja on melko korkea. Läpikäyty eduskuntaan on käytännössä onnistunut myös huomattavasti kahta prosenttia pienemmälläkin kannatuksella.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Näin ollen ehdotus ei käytännössä johtane kovin usein tilanteisiin, joissa puoluetukea maksettaisiin myös eduskunnan ulkopuolisille puolueille. Lakialoitteessa LA 27/2015 vp ehdotettu 0,5 prosentin valtakunnallisen kannatuksen raja voisi olla asiantuntijoiden arvioiden mukaan toimivampi, jos tavoitteena on saada tuen piiriin sellaisia puolueita, jotka ovat olleet lähellä saada eduskuntapaikkoja. Vaikka hallituksen esityksen mukainen puoluelain muutos voi käytännössä jäädä vähäiseksi, valiokunta pitää sitä kuitenkin periaatteellisesti tärkeänä demokraattisen keskustelun ja moninaisuuden edistämisen kannalta.

Puoluetuen valvonnan siirtäminen valtionalouden tarkastusvirastolle

Esityksessä ehdotetaan, että puoluelain 9 e §:ssä kuvattu puoluetuen valvontatehtävä siirretään oikeusministeriöltä valtionalouden tarkastusviraston tehtäväksi. Esityksen perustelujen mukaan puolueiden valtionavustuksen käytön valvonnasta yhdessä valtionalouden tarkastusvirastolla jo nyt olevien puolueiden muun varainkäytön valvontatehtävien kanssa muodostuu luonteva toiminnallinen kokonaisuus. Perusteluissa katsotaan muutoksen parantavan valvonnan riippumattomuutta ja puolueettomuutta, kun valvovana viranomaisena on valtionalouden tarkastusvirasto poliittisesti johdetun oikeusministeriön sijasta. Muutoksen katsotaan myös ehkäisevän viranomaisten päällekkäisiä valvontatoimia ja keventävän siten hallintoa.

Voimassa olevan puoluelain 9 e §:n 2 momentin mukaan valtionalouden tarkastusvirasto valvoo lain tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä näihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista puolueen, puolueen lähiyhteisön sekä valtionavustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen (valvottava) toiminnassa. Tässä tehtävässään virasto voi tarkastaa näiden tilinpitoa ja varojen käyttöä sekä tarvittaessa kehottaa valvottavaa yhteisöä täyttämään puoluelaista johtuvat velvollisuutensa. Siltä osin kuin valvonta ei kuulu valtionalouden tarkastusvirastolle, valtionavustuksen käyttöä ja lain noudattamista valvoo pykälän 1 momentin mukaan oikeusministeriö.

Ehdotus on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen perustuslain 90 §:n 2 momentin kannalta. Perustuslain 90 §:n 2 momentin mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton valtionalouden tarkastusvirasto. Tarkastusviraston asemasta ja tehtävistä säädetään tarkemmin lailla.

Perustuslain esitöiden (HE 1/1998 vp, s. 141/II) mukaan säännöksessä mainitulla riippumattomuudella tarkoitetaan muun muassa sitä, että tarkastusviraston tulee voida suorittaa tehtävänsä riippumattomasti ja puolueettomasti erityisesti suhteessa tarkastettavaan eli lähinnä toimeenpanovaltaan, mutta myös lainsäätäjään ja intressipiireihin.

Vaikka puoluetuen käytön valvontatehtävät eivät koskekaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen valvontaa, näillä tehtävillä on sellainen kytkentä — ottaen erityisesti huomioon Suomen poliittisen järjestelmän rakentuminen monipuoluejärjestelmälle — eri valtiovielinten toimintaan, että tämän tyyppinen tehtävä voidaan perustuslain 90 §:n 2 momentin estämättä antaa valtionalouden tarkastusvirastolle (ks. PeVM 3/2010 vp, PeVM 2/2009 vp). Myös valvonnan riippumattomuuden ja puolueettomuuden vahvistaminen puoltaa puoluetuen käytön valvonnan siirtämistä oikeusministeriöltä valtionalouden tarkastusvirastolle. Tehtävän antaminen ei vaaranna myöskään tarkastusviraston riippumattomuutta eikä sen aiheuttama lisäys tarkas-

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

tusviraston tehtävämäärään ole niin merkittävä, että se muodostuisi ongelmaksi tarkastusviraston perustuslain 90 §:n 2 momentissa säädetyn päätehtävän hoitamiselle. Valiokunta katsoo, että ehdotus ei ole ongelmallinen perustuslain 90 §:n 2 momentin kannalta.

Valiokunta pitää ehdotusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena ja katsoo muutoksen tehostavan puoluetuen valvontaa ja edistävän valvonnan puolueettomuutta ja riippumattomuutta.

Vaalirahoituksen ilmoitusvelvollisuuden laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan valtioneuvoston tarkastusviraston tarkastusoikeuden laajentamista presidentinvaalissa tukiyhdistyksiin. Esityksen perustelujen mukaan laajentaminen on tarkoituksenmukaista, jotta valvonta kohdistuu niihin toimijoihin, jotka tosiasiallisesti toteuttavat presidentinvaalikampanjoita. Lisäksi ehdotetaan, että ilmoitusvelvollisuus vaalirahoituksesta laajennetaan europarlamenttivaaleissa koskemaan myös toista varaedustajaa. Perustelujen mukaan muutoksilla parannetaan vaalirahoituksen avoimuutta.

Valiokunta pitää tärkeänä, että myös presidenttiehdokkaiden tukiyhdistykset tulevat valtioneuvoston tarkastusviraston tarkastusoikeuden piiriin. Tällöin valvonta kohdistuu kampanjarahoituksen organisoinnista tosiasiallisesti vastuussa oleviin tahoihin ja riskit vaalirahan alkuperän hämmärtymisestä pienenevät. Valiokunta kannattaa myös ilmoitusvelvollisuuden ulottamista europarlamenttivaalien toisiin varaedustajiin, koska siirtymät europarlamentin ja kotimaan tehtävien välillä saattavat aiheuttaa nousun europarlamenttiin toiseltakin varasijalta. Valiokunta katsoo, että ehdotetut muutokset lisäävät vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä, hälventävät epäilyjä ehdokkaiden riippumattomuutta vaarantavista taustakytöksistä ja lisäävät luottamusta julkisen vallan käytön puolueettomuuteen.

Vaalirahoitusilmoituksia koskevien menettelytapojen yhtenäistäminen

Tarkastusvaliokunta kiinnittää lausunnossaan perustuslakivaliokunnan huomiota vaalirahoituslain 8 §:n 3 momenttiin ja esittää perustuslakivaliokunnan harkittavaksi, olisiko ilmoitusvelvollisille syytä luoda yhtenäinen menettelytapa eduskunta- ja europarlamenttivaaleissa muistiinmerkitsemisvelvollisuuden toteuttamiseksi kampanjatilin tai jonkin muun ilmoitusvelvolliselle kevyemmän menettelytavan muodossa. Tämä vahvistaisi tarkastusvaliokunnan mukaan luottamusta ilmoitusten oikeellisuuteen ja riittävyteen, mutta ei olisi liiallinen lisävaatimus ehdokkaaksi ryhtyvälle. Se mahdollistaisi myös tarkastusvirastolle nykymenettelyyn verrattuna kaikkia ilmoitusvelvollisia koskevan tasapuolisen ohjeistuksen jo kampanjan aikana eikä vasta vaalien jälkeen tehtyinä yksilöityinä tietopyyntöinä.

Tarkastusvaliokunta viittaa lausunnossaan valtioneuvoston tarkastusviraston näkemykseen, jonka mukaan ilmoitusvelvollisen muistiinmerkitsemisvelvollisuutta koskevien menettelytapojen yhtenäistäminen edellyttää säännösmuutosta. Tarkastusvirasto ei pidä tarpeellisena menettelyiden yhtenäistämistä kuntavaalien osalta, mutta katsoo europarlamentti- ja eduskuntavaalien osalta olevan tarvetta menettelyiden yhtenäistämiseksi.

Tarkastusvaliokunta esitti jo vuonna 2013 nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen lähtökohtana olevassa mietinnössään (TrVM 9/2013 vp) muistiinmerkitsemisvelvollisuutta ilmoitus-

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

velvolliselle tai erillisen kampanjatilin käyttövelvollisuutta. Valiokunta perusteli ehdotustaan vaalirahoituksen avoimuuden ja läpinäkyvyyden parantamisella ja katsoi, "että ilmoitusvelvollisella tulee olla muistiinmerkitsemisvelvollisuus vaalirahoituksen tuloista ja menoista tai että ilmoitusvelvollisen tulee käyttää erillistä kampanjatiliä sekä säilyttää nämä asiakirjat tietyn määräjän. Tarkastusviraston tulee voida pyytää nähtäväkseen ao. dokumentit. Tämä on omiaan vahvistamaan luottamusta ilmoitusten oikeellisuuteen ja riittävyteen, mutta ei olisi liiallinen lisävaatimus ehdokkaaksi ryhtyvälle."

Hallituksen esitystä valmistellut työryhmä ei kuitenkaan pitänyt tarpeellisena esittää säännösmuutoksia tältä osin, vaan katsoi, että muistiinmerkitsemisvelvollisuus on jo nykyisen vaalirahoituslain 8 §:n 3 momentin perusteella olemassa. Vaalirahoituslain 8 §:n 3 momentin mukaan "Ilmoitusvelvollisen on pyydettyä annettava kampanjatiliotteella tai vastaavalla tavalla sellaisia ilmoitusta täydentäviä tietoja ja selvityksiä, jotka saattavat olla tarpeen ilmoituksen oikeellisuuden ja riittävyyden tarkistamisessa". Työryhmä katsoi, että ehdokkaaksi asettumiseen liittyviä velvollisuuksia ei tulisi lisätä nykyisestä etenkin kuntavaalien osalta. Kampanjatilin käyttövelvollisuus jouduttaisiin asettamaan kaikille ehdokkaille, sillä ilmoitusvelvolliset määräytyvät vaalien tuloksen tultua julki. Työryhmän mielestä eri vaaleissa ei pitäisi olla kovin erilaisia sääntöjä rahoituksen muistiin merkitsemisestä, koska erilaiset säännöt ovat käytännön toiminnassa ongelmallisia.

Perustuslakivaliokunta pitää erittäin tärkeänä vaali- ja puoluerahoituksen avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Valiokunta katsoo kuitenkin työryhmän tapaan, että ehdokkaiden velvoitteiden lisääminen erityisesti kuntavaalien osalta voisi vaikeuttaa ehdokkaiden saamista. Toisaalta eri vaaleja koskevien säännösten olisi hyvä olla mahdollisimman yhtenevät. Näistä syistä valiokunta on päättänyt suosittamaan, että valtionalouden tarkastusvirasto pyrkisi yhtenäistämään menettelytapoja ohjeistuksella, joka saatettaisiin ehdokkaiden tietoon mahdollisimman aikaisessa vaiheessa vaalikampanjaa käynnistettäessä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdokkailla olisi eduskuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalikampanjaa varten erilliset pankkitilit ja tieto siitä, miten kampanjaan liittyviä kuitteja tulee säilyttää. Vaikka ohjeet eivät ole ehdokkaita sitovia, valiokunta katsoo, että ajoissa ehdokkaille toimitetuilla ohjeilla on mahdollista päästä hyviin tuloksiin menettelytapojen yhtenäistämässä.

Valtionalouden tarkastusvirasto vahvistaa vaalikohtaiset ohjeet vaalirahoitusilmoituksen tekemiseksi noin puoli vuotta ennen vaalipäivää ja julkaisee ne Finlexissä ja viraston verkkosivuilla. Ongelmana on ollut, että ohjeet eivät näytä tavoittavan ajoissa kaikkia ehdokkaita. Valiokunta korostaakin erityisesti ehdokkaita asettavien puolueiden merkitystä ohjeiden saattamisessa ehdokkaiden tietoon heti kampanja-ajan alussa ehdokasasettelun edetessä. Valtionalouden tarkastusvirastolla ei ole mahdollisuutta toimittaa ohjeita ehdokkaille, ennen kuin ehdokkaat on virallisesti vahvistettu eli noin kuukautta ennen vaaleja. Tällöin suuri osa vaalirahoituksen keräämisestä voi olla jo tehty.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa menettelytapojen yhtenäistämisen onnistumista ohjeistuksen avulla ja valmistelee tarvittaessa ehdotuksen vaalirahoituslain tarkistamiseksi tältä osin.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Puoluelain noudattamisen yleinen valvonta

Puoluelain nykyisen 9 e §:n mukaan oikeusministeriön tehtävänä on valvoa paitsi puoluetuen käyttöä myös yleisesti puoluelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Tätä yleistä puoluelain valvontatehtävää ei siirrettäisi valtionalouden tarkastusvirastolle, mutta se ei myöskään jäisi oikeusministeriön tehtäväksi. Ehdotusta yleisvalvonnan poistamiseksi laista ei lainkaan perustella hallituksen esityksessä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan oikeusministeriön 9 e §:ssä tarkoitettu valvontatehtävä on käytännössä kohdistunut avustuksen käytön ohella puoluelain 1—7 a §:ssä säädettyihin tehtäviin. Esitetyn muutoksen tarkoituksena ei ole muuttaa oikeusministeriön roolia tässä muussa valvonnassa.

Valiokunta ei pidä perusteltuna, että puoluetuen käytön valvonnan siirtämisestä oikeusministeriöltä valtionalouden tarkastusvirastolle seuraisi puolueisiin kohdistuvan valvonnan kaventuminen joltain osin. Valiokunta ehdottaa puoluelain 9 e §:ään palautettavaksi säännöksen, jonka mukaan oikeusministeriö valvoo puoluelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin valvonta ei kuulu valtionalouden tarkastusvirastolle.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Laki puoluelain muuttamisesta

6 §. Puolueen poistaminen rekisteristä. Pykälän perustelujen mukaan pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, ettei eduskuntavaaleissa vähintään kaksi prosenttia koko maassa annetuista äänistä saanutta puoluetta poistettaisi puolerekisteristä. Pykäläehdotuksen sanamuoto johtaisi kuitenkin siihen, että myös edustajanpaikkoja saanut puolue voitaisiin poistaa puolerekisteristä, jos se ei ole saanut vähintään kahta prosenttia koko maassa annetuista äänistä. Saadun selvityksen mukaan tätä ei ole tarkoitettu. Valiokunta ehdottaa pykälän sanamuotoa korjattavaksi tältä osin.

8 b §. Tukea koskevat rajoitukset. Pykälän 5 momentin mukaan puolueen ja puolueyhdistyksen on huolehdittava, että vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitettusta maksullisesta mainoksesta käy ilmi maksajan nimi. Valiokunta ehdottaa ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n 5 momentin sanamuotoa muutettavaksi siten, että maksullisesta mainoksesta tulee käydä ilmi mainoksen maksajan nimen sijasta mainoksen maksaja. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi puoluelain 8 b §:n 5 momenttiin. Samalla valiokunta toistaa aiemman kannanottonsa, jonka mukaan valiokunta pitää riittävänä, että puolueen nimi selvästi esiintyy mainoksessa, jos puolue itse maksaa mainoksen (ks. PeVM 3/2010 vp, puoluelain 8 b §:n yksityiskohtaiset perustelut).

9 §. Valtionavustus. Valiokunta ehdottaa pykälän 5 momenttiin kielellistä korjausta.

9 d §. Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttiin kielellistä korjausta.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

9 e §. Valvonta. Edellä yleisperusteluissa esitettyyn viitaten valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi 5 momentin, jonka mukaan oikeusministeriö valvoo puoluelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin valvonta ei kuulu valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

4 §. Ehdokkaan vaalirahoituksen rajoitukset. Pykälän 5 momentin mukaan ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän ja muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön on huolehdittava, että vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitettusta maksullisesta mainoksesta käy ilmi mainoksen maksajan nimi. Valiokunta ehdottaa momentin sanamuotoa muutettavaksi siten, että maksullisesta mainoksesta tulee käydä ilmi mainoksen maksajan nimen sijasta mainoksen maksaja. Samalla valiokunta toistaa aiemman kannanottonsa, jonka mukaan valiokunta pitää myös yksittäisen ehdokkaan vaalimainoksen osalta riittävänä, että mainoksesta selvästi ilmenee ehdokkaan nimi, jos ehdokas itse maksaa mainoksen (ks. PeVM 3/2010 vp, ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n yksityiskohtaiset perustelut).

5 §. Ilmoitusvelvollisuus. Esityksessä ehdotetaan pykälään lisättäväksi toinen momentti, jossa säädetään presidentinvaalin tukiyhdistykselle velvollisuus tietojen toimittamiseen varsinaiselle ilmoitusvelvolliselle eli presidenttiehdokkaan asettaneelle puolueelle tai valitsijayhdistykselle. Momenttiehdotuksen mukaan ilmoituksen tekijä olisi "edellä 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tukiyhdistys". Kyseisessä lainkohdassa ei kuitenkaan mainita tukiyhdistystä, vaan säännös koskee "ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän tai muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön" saamaa tukea. Valiokunta ehdottaa momentin sanamuotoa tarkistettavaksi siten, että tukiyhdistys korvataan ilmaisulla "ehdokkaan tukiryhmä". Muutoksella ei kuitenkaan ole tarkoitus muuttaa ehdotetun säännöksen asiasisältöä, vaan uuden 2 momentin säännökset koskevat myös tukiyhdistyksiä.

Lakialoite

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt asian hallituksen esityksen pohjalta ehdottaen hallituksen esitykseen vain melko vähäisiä pidettäviä muutoksia ja tarkennuksia. Lakialoitteessa LA 27/2015 vp ehdotettu puoluetuen jakotapa on hallituksen esitykseen nähden olennaisesti erilainen, joten valiokunta ehdottaa lakialoitteen hylkäämistä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Perustuslakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 73/2015 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää lakialoitteeseen LA 27/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

puoluelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puoluelain (10/1969) 2 ja 3 §:n suomenkielinen sanamuoto, 6 §, 8 b §:n 5 momentti, 9, 9 d, 9 e ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 ja 3 §:n suomenkielinen sanamuoto ja 6 § laissa 372/2012 sekä 8 b §:n 5 momentti, 9, 9 d, 9 e ja 11 § laissa 683/2010, seuraavasti:

2 §

Puolueen rekisteröinti

Puolueena rekisteröidään kirjallisesta hakemuksesta yhdistys:

- 1) jonka varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen;
- 2) jolla on vähintään 5 000 eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa tai europarlamenttivaaleissa äänioikeutettua kannattajaa;
- 3) jonka säännöt turvaavat kansanvaltaisten periaatteiden noudattamisen yhdistyksen päätöksenteossa ja toiminnassa; ja
- 4) jolla on säännöistä ilmenevän tarkoituksen toteuttamiseksi laadittu, yhdistyksen valtiollisessa toiminnassa noudatettavat periaatteet ja tavoitteet ilmaiseva yleisohjelma.

Toisen yhdistyksen jäsen-, paikallis-, rinnakkais- tai apuyhdistystä ei voida rekisteröidä puolueena.

Puolueen rekisteröiminen toimitetaan maksutta.

3 §

Rekisteröintihakemus

Rekisteröimishakemukseen on liitettävä:

- 1) ote yhdistysrekisteristä;
- 2) virallisesti oikeaksi todistettu jäljennös voimassa olevista säännöistä;
- 3) yleisohjelma; ja
- 4) oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisia kortteja käyttäen laadittu luettelo puolueen kannattajista.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Luettelokortissa tulee olla:

- 1) kannattajan henkilötiedot;
- 2) hänen vakuutuksensa, että hän on äänioikeutettu eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa tai europarlamenttivaaleissa;
- 3) päiväys, joka ei saa olla yhtä vuotta vanhempi; ja
- 4) kannattajan omakätinen allekirjoitus.

6 §

Puolueen poistaminen rekisteristä

Puolue, jonka ehdokkaista ketään ei ole valittu edustajaksi ja joka ei myöskään ole saanut vähintään kahta prosenttia koko maassa annetuista äänistä viimeksi toimitetuissa eikä niitä edeltäneissä eduskuntavaaleissa, poistetaan rekisteristä. Puolue poistetaan rekisteristä myös, jos se on lakannut olemasta rekisteröitynä yhdistyksenä.

Puolue voidaan poistaa rekisteristä myös oman hakemuksensa perusteella.

8 b § "Uusi"

Tukea koskevat rajoitukset

Puolueen ja puolueyhdistyksen on huolehdittava, että vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitettu maksullisesta mainoksesta käy ilmi mainoksen maksajan nimi. Yksityishenkilön nimeä ei saa kuitenkaan julkistaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen maksamansa mainoksen arvo on pienempi kuin 1 500 euroa.

9 §

Valtionavustus

Valtion talousarvion rajoissa voidaan eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myöntää avustusta sen säännöissä ja yleisohjelmassa määritellyn julkisen toiminnan tukemiseen. Avustus on jaettava puolueiden viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa saamien edustajanpaikkojen lukumäärien osoittamassa suhteessa. Puolueen avustuksesta osa voidaan osoittaa muun yhdistyksen toiminnan tukemiseen.

Avustukseen on oikeutettu 1 momentissa tarkoitettujen puolueiden lisäksi myös sellainen puolue, jota viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa yhteislistoilta tai valitsijayhdistysten listoilta valitut kansanedustajat ovat eduskunnan puhemiehelle ilmoittaneet haluavansa edustaa ja joka jatkaa asianomaiset yhteislistat antaneiden tai valitsijayhdistykset perustaneiden äänestäjäryhmien poliittista toimintaa. Edellytyksenä on kuitenkin, että puoluetta ei ole merkitty puolerekisteriin ennen sitä vaalilaissa (714/1998) säädettyä määräpäivää, jona oikeusministeriön on mainittuja vaaleja varten viimeistään ilmoitettava vaalipiirilautakunnille puolerekisteriin merkityt puolueet. Avustus on jaettava noudattaen 1 momentissa säädettyjä jakoperusteita soveltuvin osin.

Avustukseen on oikeutettu 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen puolueiden lisäksi puolue, joka viimeksi toimitetuissa eduskuntavaaleissa on saanut vähintään kaksi prosenttia koko maassa anne-

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

tuista äänistä. Tällaiselle puolueelle myönnettävä avustus on kolmasosa siitä, mitä 1 momentissa tarkoitettulle puolueelle myönnetään yhtä edustajanpaikkaa kohti.

Avustuksen myöntää hakemuksesta valtioneuvosto. Avustuksen maksaa valtioneuvoston kanslia.

Muutoin avustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön sekä sen valvontaan sovelletaan tämän lain ohella, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

9 d §

Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen

Puolue toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle puolueen ja avustuspäätöksessä tarkoitettun yhdistyksen tilintarkastuskertomuksen, toimintakertomuksen ja tasekirjan sekä 9 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen tilitykset ja tiedot. Avustuspäätöksessä tarkoitettun yhdistyksen on tätä varten toimitettava vastaavat asiakirjat ja tiedot asianomaiselle puolueelle. Puolueen asiakirjat ja tiedot toimitetaan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun puolueen tilinpäätös on vahvistettu. Avustuspäätöksessä tarkoitettun yhdistyksen asiakirjat ja tiedot toimitetaan yhden kuukauden kuluessa yhdistyksen tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Puolueen lähiyhteisöksi ilmoitettu yhteisö tai säätiö toimittaa Valtiontalouden tarkastusvirastolle tilintarkastuskertomuksensa, toimintakertomuksensa ja tasekirjansa, 9 a §:n 2 momentissa tarkoitettun erittelyn ja 9 c §:n 3 momentissa tarkoitettun lausunnon kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön tai säätiön tilinpäätös on vahvistettu. Yhteisö tai säätiö, jonka rahasto on ilmoitettu lähiyhteisöksi, toimittaa vastaavat asiakirjat kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteisön tai säätiön tilinpäätös on vahvistettu.

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa tarkempia määräyksiä asiakirjojen ja tietojen toimittamisesta.

9 e §

Valvonta

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo 9 §:ssä tarkoitettun avustuksen käyttöä sekä tämän lain tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä näihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista puolueen, puolueen lähiyhteisön ja avustuspäätöksessä tarkoitettun yhdistyksen (*valvottava*) toiminnassa. Tässä tehtävässään virasto voi tarkastaa valvottavan tilinpitoa ja varojen käyttöä sekä tarvittaessa kehottaa valvottavaa täyttämään tästä laista johtuvat velvollisuutensa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto voi sakon uhalla velvoittaa valvottavan täyttämään velvollisuutensa, jos asiakirjoja tai tietoja ei ole viraston kehotuksesta huolimatta toimitettu, korjattu tai täydennetty tai niiden oikeellisuutta ja riittävyttä selvitetty ja laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden olennainen. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 15 §:ssä tarkoitettu uhkasakkolautakunta. Uhkasakon asettamiseen ja maksettavaksi tuomitsemiseen saa hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamasta valvonnasta säädetään muutoin valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Valtiontalouden tarkastusvirasto antaa eduskunnalle vuosittain kertomuksen toiminnastaan tämän lain noudattamisen valvonnassa.

Oikeusministeriö valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin valvonta ei kuulu valtiontalouden tarkastusviraston tehtäviin.

11 §

Takaisinperintä

Valtiontalouden tarkastusvirasto voi määrätä 9 §:ssä tarkoitetun avustuksen maksamisen lopettavaksi sekä jo maksetun avustuksen tai sen osan takaisin perittäväksi siten kuin takaisinperinnästä valtionavustuslaissa säädetään. Maksaminen voidaan kuitenkin määrätä lopettavaksi tai jo maksettu avustus kokonaan tai osittain takaisin perittäväksi myös puolueelta, joka olennaisesti laiminlyö tämän lain mukaan sille kuuluvan velvollisuuden. Jos velvollisuuden laiminlyöjä on avustuspäätöksessä tarkoitettu muu yhdistys, avustuksen maksamisen lopettaminen tai takaisinperintä saa koskea vain sille osoitettua avustuksen osaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Puolueiden valtionavustuksen käytön valvontaan vuoden 2015 osalta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) 1, 4, 6 ja 9 §:n sekä 12 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto sekä 5 ja 10 §, sellaisina kuin niistä ovat 4 ja 6 §:n sekä 12 §:n 2 momentin suomenkielinen sanamuoto laissa 684/2010, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala ja tarkoitus

Tässä laissa säädetään ehdokkaan vaalirahoituksesta ja sen ilmoittamisesta eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Lain tarkoituksena on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista sekä rajoittaa ehdokkaiden vaalikampanjoiden kulujen kasvua.

4 §

Ehdokkaan vaalirahoituksen rajoitukset

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa tukea, jonka antajaa ei voida selvittää. Tämä ei kuitenkaan koske tavanomaisesta keräystoiminnasta saatua tukea.

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa suoraan tai välillisesti samalta tukijalta enempää tukea kuin arvoltaan 3 000 euroa kuntavaaleissa, 6 000 euroa eduskuntavaaleissa ja 10 000 euroa europarlamenttivaaleissa. Tuki puoluelaisissa (10/1969) tarkoitettua puolueelta tai puolueyhdistykseltä voi kuitenkin olla tätä suurempi, jollei se sisällä mainittua rahamäärää enempää muulta tukijalta välitettävää tukea.

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö saavat vastaanottaa ulkomaista tukea vaalikampanjaan vain yksityishenkilöiltä sekä ehdokkaan aatesuuntaa edustavilta kansainvälisiltä yhteisöiltä ja säätiöiltä.

Ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä ja muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö eivät saa vastaanottaa tukea vaalikampanjaan valtiolta, kunnalta, kuntayhtymältä, valtion tai kunnan liikelaitokselta, julkisoikeudelliselta yhdistykseltä, laitokselta tai säätiöltä eivätkä kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla valtion tai kunnan määräysvallassa olevalta yhtiöltä. Tämä ei kuitenkaan koske tavanomaista vieraanvaraisuutta.

Ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän ja muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön on huolehdittava, että vaalikampanjaan kuuluvasta tai sitä tukemaan tarkoitettua maksullisesta mainoksesta käy ilmi mainoksen maksaja nimi. Yksityishenkilön nimeä ei saa kuitenkaan julkistaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen maksamansa mainoksen arvo on kuntavaaleissa pienempi kuin 800 euroa taikka eduskuntavaaleissa, europarlamenttivaaleissa tai presidentinvaalissa pienempi kuin 1 500 euroa.

5 §

Ilmoitusvelvollisuus

Velvollinen tekemään ilmoituksen vaalirahoituksesta on:

- 1) eduskuntavaaleissa kansanedustajaksi valittu ja vaalien tulosta vahvistettaessa varaedustajaksi määrätty;
- 2) presidentinvaalissa ehdokkaan asettanut puolue ja ehdokkaan asettaneen valitsijayhdistyksen vaaliasiamies tai tämän varamies;
- 3) kuntavaaleissa valtuutetuksi tai varavaltuutetuksi valittu;
- 4) europarlamenttivaaleissa Euroopan parlamentin jäseneksi valittu ja vaalien tulosta vahvistettaessa varajäseneksi määrätty sekä vaalilain (714/1998) 91 §:ssä tarkoitettussa nimisarjassa varajäsenestä seuraavana oleva ehdokas.

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Edellä 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö on presidentinvaalissa velvollinen toimittamaan ilmoitusvelvolliselle 8 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja ja selvityksiä.

6 §

Ilmoitettavat tiedot

Ilmoitukseen merkitään:

- 1) maininta siitä, mitkä vaalit ovat kyseessä;
- 2) ehdokkaan nimi, arvo, ammatti tai tehtävä, hänet asettaneen puolueen nimi tai maininta siitä, että ehdokas on ollut valitsijayhdistyksen ehdokas, sekä eduskuntavaaleissa ehdokkaan vaalipiiri ja kuntavaaleissa se kunta, jossa ehdokas oli ehdolla;
- 3) vaalikampanjan kulut yhteensä sekä eriteltyinä vaalimainonnasta sanoma-, ilmaisjakelu- ja aikakauslehdissä, radiossa, televisiossa sekä tietoverkoissa ja muissa viestintävälineissä, ulkomainonnasta, vaalilehtien, esitteiden ja muun painetun materiaalin hankkimisesta, mainonnan suunnittelusta ja vaalitulaisuuksien järjestämisestä aiheutuneisiin kuluihin sekä muihin kuluihin;
- 4) vaalirahoitus yhteensä sekä eriteltyinä ehdokkaan omiin varoihin, ehdokkaan ottamiin lainoihin mukaan luettuina ilmoitusta annettaessa maksamattomina olevat laskut sekä kaikkeen ehdokkaan, ehdokkaan tukiryhmän tai muun yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimivan yhteisön saamaan tukeen ryhmiteltynä tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä, puolueelta, puolueyhdistyksiltä ja muilta tahoilta;
- 5) muut ilmoitusvelvollisen tarpeellisiksi katsomat tiedot vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista.

Erikseen on ilmoitettava kukin yksittäinen tuki ja sen antaja, jos tuen arvo on kuntavaaleissa vähintään 800 euroa taikka eduskuntavaaleissa, europarlamenttivaaleissa tai presidentinvaalissa vähintään 1 500 euroa. Jos tämä tuki on annettu ostamalla yksilöitäviä tavaroita tai palveluita taikka vastaavalla vastikkeellisella tavalla, erikseen ilmoitettavaksi tueksi luetaan vain sen nettomääräinen arvo. Jos erikseen ilmoitettava yksittäinen tuki sisältää kolmannelta taholta välitettyä tukea vähintään edellä mainitun rahamäärän, tuen saajan on ilmoitettava myös tieto välitetyn tuen antajasta.

Jos ehdokas, ehdokkaan tukiryhmä tai muu yksinomaan ehdokkaan tukemiseksi toimiva yhteisö on ottanut lainaa vaalikampanjan kulujen kattamiseksi, ilmoitukseen otetaan suunnitelma lainan takaisinmaksusta.

Yksityishenkilön nimeä ei saa ilmoittaa ilman hänen nimenomaista suostumustaan, jos hänen antamansa tuen arvo on pienempi kuin 2 momentissa mainittu rahamäärä.

Ehdokas, jonka vaalirahoitus kuntavaaleissa jää alle 800 euron, ei ole velvollinen antamaan 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja. Hänen tulee kuitenkin antaa kirjallinen vakuutus siitä, että hänen vaalirahoituksensa ei ole ylittänyt tässä momentissa säädettyä rajaa.

9 §

Oikeusministeriön tiedonantotehtävät

Oikeusministeriö toimittaa maksutta Valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalilain 43 §:ssä tarkoitettua valtakunnallisen ehdokasrekisterin tiedot sekä eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja eu-

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

roparlamenttivaaleissa viipymättä vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen ja presidentinvaalissa viipymättä ehdokasasettelun päättymisen jälkeen tiedot ilmoitusvelvollisista.

10 §

Valtiontalouden tarkastusviraston valvontatehtävät

Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Tässä tarkoituksessa se:

- 1) tarkistaa, ovatko kaikki ilmoitusvelvolliset tehneet tässä laissa säädetyn ilmoituksen;
- 2) julkistaa viipymättä kaikki saapuneet ilmoitukset; ja
- 3) tarkistettuaan ilmoitukset tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen, täydentämään jo tehtyä ilmoitusta taikka selvittämään ilmoituksen oikeellisuutta ja riittävyyttä.

Jos ilmoitusvelvollinen ei Valtiontalouden tarkastusviraston kehotuksesta huolimatta tee tässä laissa säädettyä ilmoitusta taikka jos ilmoitus havaitaan olennaisilta kohdiltaan ilmeisen virheelliseksi tai puutteelliseksi, Valtiontalouden tarkastusvirasto voi velvoittaa ilmoitusvelvollisen sakon uhalla tekemään ilmoituksen taikka korjaamaan virheen tai puutteen. Uhkasakon tuomitsee valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 15 §:ssä tarkoitettu uhkasakkolautakunta. Uhkasakon asettamiseen ja maksettavaksi tuomitsemiseen saa hakea valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittama valvonta päättyy kahdeksan kuukauden kuluttua vaalien tuloksen vahvistamisesta. Tarkastusvirasto voi kuitenkin tämän määräajan estämättä suorittaa loppuun määräajassa aloitetun valvonnan. Tarkastusvirasto antaa eduskunnalle vaalikohtaisen kertomuksen saamistaan ilmoituksista ja toiminnastaan ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonnassa.

12 §

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Eduskuntavaaleja ja kuntavaaleja koskevat tiedot pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa viiden vuoden, europarlamenttivaaleja koskevat tiedot kuuden vuoden ja presidentinvaalia koskevat tiedot seitsemän vuoden ajan vaalien tuloksen vahvistamisesta. Muiden kuin 5 §:ssä tarkoitettujen ilmoitusvelvollisten tekemät ennakoilmoitukset pidetään saatavilla yleisessä tietoverkossa 30 päivän ajan vaalien tuloksen vahvistamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2015 vp

Helsingissä 4.12.2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Annika Lapintie vas
varapuheenjohtaja Tapani Tölli kesk
jäsen Maria Guzenina sd
jäsen Anna-Maja Henriksson r
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Ilkka Kantola sd
jäsen Kimmo Kivelä ps
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Leena Meri ps
jäsen Ville Niinistö vihr
jäsen Ulla Parviainen kesk
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Ville Skinnari sd
varajäsen Mats Löfström r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström